

Dr. Ivan Slokar, ki je umrl v Ljubljani v soboto 11. julija 1970, se je pojavil kot gospodarski zgodovinar v dveh obdobjih svojega življenja: v letih študija in do prve svetovne vojne, nato pa po drugi svetovni vojni; čas med obema vojnama je izpolnil z aktivnim delom na gospodarskem področju, predvsem v bančni stroki.

Rojen je bil 8. oktobra 1884 v hercegovskem Mostarju v družini uradnika Ivana Slokarja, ki je bil doma iz Lokavca pri Ajdovščini v Vipavski dolini. Osnovno šolo je obiskoval v istrskem Motovunu in v Gorici, kjer je nato obiskoval gimnazijo in leta 1903 z odličnim uspehom opravil maturo. Odločil se je za študij zgodovine; zanj ga je navdušil nekdanji profesor univerze v Leipzigu Richard Schubert von Soldern, ki je iz zdravstvenih razlogov bival v Gorici in poučeval na takajšnji gimnaziji. Na dunajski univerzi je Slokar obiskoval predavanja iz zgodovine in zemljepisa (profesorji Penck, Oberhummer, Redlich, Ottenthal, Siegèr) ter leta 1907 promoviral z disertacijo »Warum Herzog Friderich von Tirol im Jahre 1415 von Kaiser Siegmund geächtet und mit Krieg überzogen wurde«, ki je izšla v »Forschungen und Mittheilungen zur Geschichte Tirols und Vorarlbergs« (Innsbruck, VIII/1911, str. 197—214, 293—303). Po opravljenem študiju na filozofski fakulteti je v letih 1907—1911 prav tako na Dunaju študiral pravo in dosegel doktorat prava.

Kot študent prava je dr. Slokar prejel Kruppovo nagrado za delo o zunanji trgovini avstrijske monarhije (1910). Leta 1911 pa je pričel na pobudo barona Gautscha pripravljati za dunajskega veleindustrijalca Schoellerja obsežno delo o zgodovini avstrijske industrije. Po treh letih je delo dokončal ter je v knjižni izdaji izšlo sredi leta 1914 na Dunaju pod naslovom »Geschichte der österreichischen Industrie und ihrer Förderung unter Kaiser Franz I« (XIV + 674 strani). Knjiga je najboljše delo Slokarjev publicirani tekst in velja še danes za eno temeljnih del o zgodovini industrije v avstrijskem cesarstvu. Istočasno z delom na zgodovini industrije v Avstrije je Slokar prevzel obdelavo dveh nalog iz fonda Carnegijeve ustanove za svetovni mir. Naslova nalog sta bila »Der Einfluss der nationalen Idee und der ökonomischen Schutzpolitik Oesterreich-Ungarns auf die Beziehungen der Monarchie zu den Balkanländern« in »Die Annexion von Bosnien, ihre Ursachen und Wirkungen«. V zvezi z obdelavo nalog, ki sta bili bolj gospodarskega in aktualno političnega značaja, je potoval po

nekaterih balkanskih prestolnicah, dovršitev obeh del pa je preprečila vojna. V času bivanja na Dunaju je dr. Slokar naslovil na dunajsko univerzo prošnjo, da bi se habilitiral iz predmeta narodnega gospodarstva. Toda potem ko je akademski senat sklenil, da se k docenturi na dunajski univerzi ne pripusti noben Slovan in se je zato reševanje habilitacije odlašalo, je dr. Slokar ob koncu vojne ob preselitvi z Dunaja v domovino prošnjo umaknil. Nedokončano je ostalo zaradi vojne tudi Slokarjevo delo o zgodovini družine industrijalca Schoellerja od 1819 dalje. Med vojno je služboval v vojno-žitnem zavodu na Dunaju.

Ko se je po končani vojni dr. Slokar vrnil v domovino, je dobil v začetku februarja leta 1919 mesto inšpektorja v ministrstvu za trgovino in industrijo v Beogradu in bil nato imenovan za šefa centralne uprave za trgovinski promet s tujino. Marca leta 1919 je vodil delegacijo, ki je sklenila trgovinsko pogodbo z Avstrijo; bil je to prvi trgovinski sporazum nove jugoslovanske države. Še isto leto je vodil jugoslovansko delegacijo pri sklepanju kompenzacijskega sporazuma s češkoslovaško republiko in bil delegat kraljevine Jugoslavije pri medzavezniški komisiji v Trstu. Septembra 1919 je postal vršilec dolžnosti načelnika oddelka za zunanjo trgovino in trgovsko politiko ter nato generalni in-

špektor ministrstva za finance. Ko je zapustil državno službo, je sredi leta 1920 postal ravnatelj Zadrudne gospodarske banke v Ljubljani in na tem mestu ostal do konca druge svetovne vojne. V tem času je v revijalnem tisku in časnikih objavil nekaj člankov s področja gospodarstva, predvsem denarništva, vendar se tedaj kot gospodarski zgodovinar ni oglašal. Kot bančni ravnatelj je pobudil izdajanje »Slovenskega biografskega leksikona« in dosegel, da je to pomembno znanstveno edicijo financirala banka, ki jo je vodil.

Kot zgodovinar je pričel dr. Slokar znova delati po drugi svetovni vojni; postal je eden najmarljivejših sodelavcev »Kronike«. Pretežni del svojih razprav je posvetil gospodarski zgodovini Ljubljane, gradivo je zbiral v ljubljanskih arhivih. V svojem prvem objavljenem članku iz tega obdobja, ki je izšel pod naslovom »Prva majolikarna v Ljubljani« (Kronika II/1954, str. 183—187), je obdelal zgodovino prve tovarne majolik na slovenskem ozemlju leta 1740. Naslednje leto je v listu »Obrtnik« (števil. 7, 11. IV. 1955) objavil krajši zapis »Zadružni nagibi rokodelcev v preteklosti in prva rokodelska zadruga v Ljubljani«, ki ga je razširjenega pod naslovom »Zadružni nagibi pri cehovskih rokodelcih in prva obrtniška zadruga v Ljubljani« objavil v »Zgodovinskem časopisu« (XII/XIII, 1958 do 1959, str. 260—266) in mu kasneje dal še dopolnilo »Koliko let je poslovala prva rokodelska zbornica (zadruga, ceh) v Ljubljani« (Zgodovinski časopis, XIV/1960, str. 195—196). Te svoje izsledke o zadružnih nastopih ljubljanskih obrtnikov v 18. stoletju ter o prvi zadruzi ljubljanskih mizarških obrtnikov iz leta 1826 je objavil tudi v nemškem jeziku (Die Anfänge kollektiver Selbsthilfe beim Gewerbe und die erste gewerbliche Genossenschaft in Österreich) v »Mittlungen des Österreichischen Staatsarchivs« (13. Bd., Wien 1960, str. 451—456).

Raziskave o ljubljanski gospodarski zgodovini je nato nadaljeval in s tega področja objavil daljši članek o ljubljanskih opekarnah v dveh delih: »Zgodovina ljubljanskih opekarn od XVI. stoletja do leta 1731« (Kronika, IX/1961, str. 157—180) in »Zgodovina ljubljanskih opekarn od leta 1732 do leta 1860« (Kronika, VIII/1960, str. 40—50). Sledila je razprava »Izdelovanje orodja, strojev in orožja, orožarne in skladišča smodnika v Ljubljani« (Kronika, VIII/1960, str. 174—183) in krajši zapisek »Delovne norme pri ljubljanskih rokodelcih ob koncu 16. stoletja« (Zgodovinski

časopis, XIV/1960, str. 193—195). Na podoben monografski način je dr. Slokar obdelal zgodovino ljubljanske tobačne industrije od sredine 18. stoletja dalje v razpravi »Začetki tobačne industrije v Ljubljani« (Kronika, IX/1961, str. 16—19), zgodovino ljubljanskih solitrarn in smodnišnic od 16. stoletja dalje v razpravi »Zgodovina solitrarn in smodnišnic v Ljubljani in njeni okolici« (Kronika, IX/1961, str. 110—113), zgodovino kemične industrije v Ljubljani in njeni okolici od 18. stoletja dalje v članku »Začetki kemične industrije v Ljubljani in njeni okolici« (Kronika, X/1962, str. 30—35) in zgodovino ljubljanske suknarne (1724—1802) v obsežnejši razpravi »Ljubljanska suknarna« (Zgodovinski časopis, XVI/1962, str. 55—79), s katero je dopolnil nekatere izsledke gospodarskega zgodovinarja dr. Šorna. Kot dopolnilo Šornovim razpravam je dr. Slokar za »Zgodovinski časopis« (X—XI/1956—7, str. 298) prispeval tudi članek »Nekaj podatkov k zgodovini mlinov za papir na Slovenskem«, s katerim je posegel na celotno slovensko ozemlje (glej ponovna Šornova dopolnila v ZČ, XII—XIII/1958—9, str. 266—272). Zunaj ljubljanskega okoliša sega tudi Slokarjeva razprava »Zgodovina steklarske industrije na Goriškem« (Kronika, XII/1964, str. 64—6), v katerem je obdelal glažute v Trnovskem gozdu iz 18. stoletja. Mimo strogega področja gospodarske zgodovine je dr. Slokar objavil še krajši zapis »Prvo otroško zavetišče v Ljubljani« (Kronika, XI/1963, str. 118—120), ki je bilo ustanovljeno leta 1835, ter daljšo razpravo »Zgodovina obrtnega šolstva v Ljubljani do leta 1860« (Zgodovinski časopis, XVII/1963, str. 196—218), v kateri je obdelal strokovno šolstvo v Ljubljani od 18. do srede 19. stoletja. V rokopisu je zapustil daljši članek o podobi ljubljanske oziroma slovenske industrije in obrti, ki jo je mogoče dobiti ob pregledovanju sodobnih časniških oglasov.

Potem ko smo dr. Slokarja predstavili kot gospodarskega zgodovinarja in gospodarstvenika, pa ne moremo povsem obiti njegovega dela za mednarodno pisavo, ki jo je ustvaril in ji dal ime »linguografija«. Čeprav ima Slokarjeva zamisel že nekaj predhodnikov, je le ustvaril povsem lasten sistem s 138 znaki. Napisal je učbenik pisave in slovarje, a ker ni našel ustreznega založnika, tega svojega izvirnega dela za čas svojega življenja ni mogel izdati. Naj ob koncu omenimo, da je dr. Slokar prijavil leta 1909 izum helikopterja, ki je bil dve leti nato patentiran.